وشەکان …. خەندە حەمید

(لە ژیانماندا خۆمان بڕیار دەدەین و شتەکان هەڵدەبژێرین، بەڵام قورسترین شت ئەوەیە لەگەڵ هەڵبژاردنەکانماندا بژین(.
وشەکان فیلمێکی ڕۆمانسی، درامییە، لە سێپتەمبەری ۲۰۱۲ بڵاوبۆتەوە. لەلایەن (بڕەین کلوگمان، لی سترێنتەڵ)ەوە نووسراوە و دەرهێنراوە. ئەم فیلمە سیناریۆیەکی بەهێز و نمایشێکی جوان لەخۆدەگرێ، بە کۆتاییەکی چاوەڕواننەکراو تەواو دەبێت. هەریەک لە ئەکتەران برادلی کوپەر (ڕۆی)، زۆیی ساڵدانە (دۆرا)ی هاوسەری ڕۆی، هەروەها جێرمی ئایرۆنس)پیاوە پیرەکە(ڕۆڵی تێدا دەگێڕن. بە بۆچوونی من ئەمە باشترین فیلمی برادلی کوپەرە.

ئەم فیلمە هاوکات چەند چیرۆکێک دەگێڕێتەوە، یەکێک لەوانە بڵاوبوونەوەی کتێبی (The wordsوشەکان)ی نووسەر (کلایتۆن هامۆند)ە، ئەمە ناوی فیلمەکەشە. لە کتێبەکەدا سێ چیرۆکی بەنێویەکداڕەتبوو باس دەکرێ. ئەم فیلمە لە نێوان گەمەی زمانەوانی و گێرانەوەدا، هێندە جوان و ورد چنراوە، لێڕوانەر ل□ نێو دیمەن و سەردەمە جیاوازەکان سەری لێناشێوێ، بەڵکو هەریەکەیان دەبێت بە چیرۆکێك بۆ لێڕامان و چێژوەرگرتن. پلۆتی ئەم فیلمە ل□ تەک تێگەیشتنی ڕوودانگە (واقع) بە گریمانە خودییە زمانەوانییەکانەوە خەریکە، بەڕێی پەیوەندییە تێکههڵکێشەکانەوە، بەشێوازێکی تایبەتی گێڕانەوە لێکگرێدراون و لە فیلمەکەدا نیشاندەدرێن.

پیاوە پیرەکە لە گەنجیدا وەک سەرباز لە کۆتایی دووەم جەنگی جیهانی بۆ فەڕەنسا نێردراوە. لەوێ کچێک دەبینێ و خۆشی دەوێ، دواتر هاوسەرگیری دەکەن و منداڵێکیان دەبێت. زۆر بەختەوەرانە دەژین، لەپڕ منداڵەکەیان نەخۆشدەکەوێ و دەمرێ، لەوێوە تراژیدی ئەو خێزانە دەستپێ دەکات. ژنەکەی هاوسەری زۆر غەمبارە، دەیەوێ بۆ ماوەیەک پشوو بدات، بۆیە بۆ لای مال□ی دایکی دەڕوات. کوڕە گەنجەکە زۆر بێتاقەت دەبێت، دەیەوێت غەمەکانی بە نووسین دەرب□□□.

هەربۆیە چیرۆکی ژیانی خۆی دەکات بە ڕۆمانێک، لەکاتی نووسینیدا هێندە قووڵ بۆتەوە هەست بە کات ناکات، ناخوات و ناخواتەوە هەتا ڕۆمانەکەی بە دوو هەفتە تەواو دەکات. ڕۆمانەکە بۆ هاوسەرەکەی دەبات، ل□ بەرئەوەی هێندە کاریگەرە، ژنەکە ڕۆمانەکە هەڵدەگرێ و یەکسەر دەگەرێتەوە بۆ لای هاوسەرەکەی، بەڵام لەکاتی دابەزیندا لە شەمەندەفەرەکە لەبیری دەچێ. بەهۆی ونکردنییەوە دوو هاوسەرەکە

جیادەبنەوە. نووسەرە گەنجەکە شێتئاسا سەری خۆی هەڵدەگرێ و هەرگیز ناگەڕێتەوە بۆ لای هاوسەرەکەی. ئەمە یەکێک لە چیرۆکەکانە. چیرۆکەکەی تر لەو کاتەوە دەستپێ دەکات کە ڕۆی و دۆرا بڕیاری هاوسەرگیری دەدەن، بۆ مانگی هەنگوینی دەچن بۆ پاریس، لەوێ لەکاتی بازاڕکردندا لە ئەنتیکەخانەیەک، ڕۆی تەنیا جانتایەکی کۆنی بەلاوە سەرنجراکێشە، بۆیە دۆرا وەک دیاری بۆی دەکڕێ.

ڕۆی نووسەرێکی هەوڵدەرە، دەیەوێ نووسینەکانی بخوێندرێنەوە، بەڵام شکست دێنێ. چونکە پاش چەند ساڵ لە نووسینی ڕۆمانێک ناتوانێ بڵاوی بکاتەوە، ل□ بەر ئەوەی هەموو چاپخانەکان ڕەتی دەکەنەوە! ئەو لە نووسیندا گیری خواردبوو، نەی دەتوانی بنووسێ، شتەکانیشی قبوڵ نەدەکران. ڕۆژێک ل□ نێو جانتا ڕەشەکە بەڕێکەوت فایلێک دەدۆزێتەوە، کۆمەڵێ پەڕەی کۆنی تێدایە کە ڕەشنووسی ڕۆمانێکە، دەست دەکات بە خوێندنەوەیان ناتوانێ واز لە خوێندنەوەیان بێنێ تاکو تەواوی دەکات. ئەم ڕۆمانە ناوی نووسەرەکەی لەسەر نییە، هێندە کاریگەری لەسەرداناوە ناتوانێ بەو شێوەیەی پێشوو بژی.

ئەو بە خوێندنەوەی دەرک بەوە دەکات کە ئەو هەرگیز ئەو کەسە نییە کە پێی وابوو ئەوە، دەترسێ هەرگیزیش نەبێ بەو کەسەی کە پێی وابووە دەبێت بەو! بۆیە بڕیار دەدات تایپی بکات، بەبێ ئەوەی بزانێ بۆچی ئەوە دەکات. ڕۆی هەموو وشەی سەر پەڕەکانی تایپ دەکردەوە وەک خۆی بەبێ ئەوەی هیچی لێبگۆرێ، تەنانەت هەڵەی ڕێنووسیشی ڕاست نەدەکردەوە. ئەو دەیویست بزانێ هەستێکی چۆنە بەر وشەکان بکەوێ و دەستیان لێبدا. دۆرای هاوسەری لەکاتی تایپکردندا دەیبینێ، ئەو بێئاگایە لەوەی ئەو ڕۆمانە هی ڕۆی نییە، بۆیە دواتر دەیخوێنێتەوە زۆر کاریگەری لەسەر دادەنێ. دوای گەڕانەوەی ڕۆی لە کارەکەی، دۆرا بە گریانەوە پێی دەڵێ: تۆ هەموو ئەو شتانەی کە هەمیشە ویستوتە ببی. داوای لێدەکات چاپی بکات چونکە لە هەموو کارەکانی پێشووتری باشتر، جیاوازتر، پڕتر و ڕاستگۆیانەترە، بۆیە دەبێ ببینرێ.

دەڵی تۆ هەمیشە ویستوتە ببی بە نووسەرێکی باش، تۆ بەمە دەبی بە نووسەرێکی مەزن. گەر ل□ بەر خۆت ئەوە ناکەی تکایە ل□ بەر من بیکە. لەژێر کاریگەری ئەمە ڕۆی بڕیاردەدات ڕۆمانەکە بەناوی خۆی بڵاوبکاتەوە. ڕۆی خۆی وەک نووسەری ڕۆمانەکە نیشاندەدا، ناوبانگێکی زۆر پەیدا دەکات. ڕۆژێکیان پیاوە پیرەکە بەدوای ڕۆیدا دەڕوات تاکو خۆی وەک یەکێک لە خوێنەرەکانی نیشان بدات، دەیەوێ چیرۆکی خۆی بۆ باس بکات. بەڵام ڕۆی نایەوێ گوێی لێبگرێ پیاوەکە

بە دەنگی بەرزەوە دەڵێت؛ ئەو چیرۆکە لەبارەی پیاوێکە کە کتێبێکی نووسیوە و دواتر ونی کردووە، پاشان کەسێک دۆزیویەتەوە.

لێرەوە ڕاستییەکان لە نێوان پیاوە پیرەکە و ڕۆیدا ئاشکرا دەبن. ڕۆی زۆر پەشیمانە لەوەی کردوویەتی، دەیەوێ ئەوە ڕاست بکاتەوە، قەرەبووی بکاتەوە، هەوڵدەدات کتێبەکە بەناوی ڕاستەقینەی نووسەرەکە بڵاوبکاتەوە، هەموو ڕاستییەکان بە خەڵک بڵێت. بەڵام زۆر درەنگە، پیاوە پیرەکە هەرگیز ڕازی نابێ ئەو تەنیا مەبەستی بووە ڕۆی بزانێ نووسەری ڕاستەقینەی کتێبە کێیە، چونکە سەبارەت بە ژیانی خۆی، هاوسەر و منداڵەکەیەتی، سەبارەت بەو خۆشی و ئازارانەیە، ئەو وشانەی لێوە لە دایکبووە. دەڵێ: تۆ ئەو وشانەت برد، پێویستە ئازارەکانیشی بەریت. تراژیدی پیاوە پیرەکە ئەوەیە وشەکانی لەو ژنە زیاتر خۆشویستووە کە پاڵنەری بووە بۆ نووسین. لێرەدا ئەو پرسیارەت لا دروست دەبێ، چۆن مر□ق ب□ یاریدەی وشەکان دەتوانێ شاکار بئافرێنێ، کە بۆ هەر سەردەمێک و زمانێک، تازە و ناوازە بێت. وەک ماسیاسی فەیلەسوف دەڵێ: ”نووسین لەنێو دڵی هەموو زمانێکدایە.”

ئەم فیلمە لەبارەی ئەوە نییە چۆن ڕۆی نووسینەکە دەکا بەهی خۆی، بەڵکو لەبارەی ئەو وشانەیە کە ڕۆی خۆشیدەویستن، بەڵام ئێستا بوونەتە مۆتەکە بۆی، ل□ بەرئەوەی دوای ئەو ڕۆمانە هیچ شتێکی نەنووسی هەروەک پیاوە پیرەکە لە دوای بزرکردنی ڕۆمانەکەی نەیتوانیوە تاکە وشەیەکی تر بنووسێ. لەوێدا هەست دەکەی دزینی چیرۆکی ژیانی کەسانی دیکە چەندە دڵڕەقانە دەردەکەوێ، دواجار ڕۆی داهاتووی خۆی پێ لەناوبرد.
لە کۆتاییدا، هەرچەندە وا دەردەکەوێ کە هەردوو نووسەرەکان ڕۆی و هامۆند هەمان کەسایەتی بن، بەڵام لێڕوانەر هەرگیز دڵنیا نابێتەوە سەرەڕای لێکچوون و خاڵە هاوبەشەکانی نێوانیشیان.